

Код по Админ: 1602807

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ"
с.КАРАДЖОВО-4117, ул."20-ТА"№17, общ.САДОВО, обл.ПЛОВДИВ, тел: 0878322260,
e-mail: ou_karadjovo@abv.bg, diakona@karadjovo.com, www.karadjovo.com

Утвърждавам: .....

/Красимира Благоева/

Директор на ОУ „Васил Левски“ – с. Караджово

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 2022/2023 година
ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА
НА ОУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ С. КАРАДЖОВО

СЪКРАЩЕНИЯ:

РУО:	Регионални управления на образованието
ДГ:	Детски градини
НДД:	Национален дворец на децата
ЦИОО:	Център за информационно осигуряване на образованието
ЦПЛР:	Центрове за подкрепа на личностното развитие
ГДНП:	Главна дирекция пътна полиция
ДССД:	Дирекция „Стопански и счетоводни дейности“
ДПСРККР:	Дирекция „Политики за стратегическо развитие квалификация и кариерно развитие“
ДПО:	Дирекция „Приобщаващо образование“
ДСПУО:	Дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование“
ДПОО:	Дирекция „Професионално образование и обучение“
УКБДП:	Училищни комисии по безопасност на движението по пътищата
ОБКБДП:	Общинска комисия по безопасност на движението по пътищата
ОКБДП:	Областна комисия по БДП
СБА:	Съюз на българските автомобилисти
БЧК:	Български червен кръст
НДПК:	Национално движение по приложно колоездене

Обща информация за Плана за действие 2021 година за безопасност на движението по пътищата на Министерството на образованието и науката

Училищният план е разработен на основание План за действие по БДП на МОН, в изпълнение на Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България 2021 - 2030 г., Плана за действие 2021 - 2023 към Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата и Секторната стратегия за безопасност на движението на пътищата (2021-2030) на Министерство на образованието и науката.

Планът е обект на актуализация в началото на всяка учебна година за съответните години от Плана за действие 2021 - 2023 към Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата, както и при необходимост. Актуализацията е възможна с оглед конкретизиране на мерките на годишна база, както и планиране на нови мерки, за които има обективна необходимост да бъдат включени в Плана за действие съгласно годишните приоритети и оперативните цели на държавната политика по БДП.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 1: УПРАВЛЕНИЕ, ОСНОВАНО НА ИНТЕГРИТЕТ

1 No	2 Наименование на мярката	3 Ефект на мярката	4 Отговорник по мярката	5 Индикатор и срок по мярката, докладвани на заседания на ДОККПБДП и в годишния доклад за изпълнение на политиката по БДП	6 Източник на информация за докладване на изпълнението на мярката
1.1	<p>Цел: Прилагане на интегрирана система за планиране, изпълнение, отчитане, контрол и оценка на политика по БДП в единна стратегическа рамка</p>				
1.1.1	<p>Отчитане изпълнението на Плана за действие за БДП за 2021/2022 г. пред УКБДП.</p>	<p>Годишна отчетност на цялостната политика по БДП за 2021-2022г. на база предоставена от училището, центровете за подкрепа на личностното развитие и РУО информация.</p>	<p>УКБДП</p>	<p>Годишен доклад по Плана за действие за БДП за 2022 г. до РУО за изпълнени мерки за БДП.</p> <p>Срок: 15 февруари 2023 г. МОН.</p> <p>Информация за изпълнение на регионални мерки за БДП за 2022 г.</p> <p>Срок: 30 януари 2023 г. РУО.</p> <p>Информация за изпълнение на мерки по БДП за 2022 г. на ниво училище.</p>	<p>Годишен доклад по Плана за действие за БДП за 2022 г.</p> <p>Информация от РУО за изпълнени мерки на регионално ниво за БДП.</p> <p>Информация за изпълнение на мерките на ниво училище.</p>

				Срок: 10 януари 2023 г.	
1.1.2	Годишна актуализация на Плана за действие за БДП 2021 г.	Гъвкавост и адаптивност на годишното изпълнение на политиката по БДП съгласно годишните приоритети и оперативни цели на националната политика по БДП, разработвани от УКБДП.	УКБДП	Актуализиран План за действие за БДП. Предложения на компетентните институции. Срок: за актуализацията ежегодно - постоянен.	Актуализиран План за действие за БДП.

1.1.3	Разработване на годишен план-програма за БДП на училищно ниво.	Годишна плановост на мерки по БДП на ниво училище	УКБДП	Годишни план-програми за БДП на училищно ниво. Срок: ежегодно 15 септември 2022 г.	Годишна план-програма за БДП, представена от директора на училището. Годишни план-програми за БДП на представени на ОБКБДП.
1.1.4	Докладване на годишното изпълнение на държавната политика по БДП.	Годишна отчетност на държавната политика по БДП - състояние на БДП, изпълнение на поставените стратегически цели, и приоритети от програмата на МС, свързани с БДП.	Директор, УКБДП	Доклад за годишното изпълнение на държавната политика по БДП. Срок: 31 март. Доклад от институциите към РУО за изпълнени годишни мерки по БДП по цели. Срок: 15 февруари.	Доклад за годишното изпълнение на държавната политика по БДП. Представени доклади от институциите към ДАБДП
1.1.5	Наблюдение и оценка на изпълнението на мерките по БДП.	Предприемане на корективни действия за подобряване изпълнението на политиката.	УКБДП директор	Анализ, управленски контрол и вземане на решения по време на изпълнението на мерките по БДП. Преценка на мерките от гледна точка на техните резултати и въздействие, както и на потребностите, чието удовлетворяване се цели с тях.	Годишен доклад за изпълнение на политиката по БДП. Данни за състоянието на възпитанието и обучението по БДП.

				Срок: постоянен.	
1.1.6	Планиране и финансово осигуряване на мерки по БДП в рамките на одобрения бюджет на училището	Планово и финансово обезпечаване на мерките на училищно ниво.	Директор	Предвиждане на устойчиво финансиране на мерките по БДП в годишния бюджет Срок: постоянен.	Бюджетни разчети на институциите. Годишен доклад за изпълнение на мерките по БДП.
1.2	Цел: Подобряване на координацията и задълбочаване на взаимодействието между институциите при изпълнение на държавната политика в областта				
1.2.1	Изпълнение на методически указания на ДАБДП в изпълнение на НСБДП и произтичащите от нея документи.	Стандартизиране на планирането, изпълнението, оценката и отчитането на държавната политика по БДП.	Директор	Изпълнени методически указания. Срок: постоянен.	Информация за изпълнени мерки по БДП за целите на заседания на ДОККПБДП/ОК БДП. Кореспонденция между институциите
1.2.2.	Участие в национално работно съвещание	Консенсус и обединени усилия за ефективно изпълнение на политиката по БДП	УКБДП, РУО	Проведена работна среща Срок: Ежегодно До 15.09.	Информация за изпълнение на мерките на заседания на ДОККПБДП/ОК БДП.
1.3	Цел: Усъвършенстване на националното законодателство в областта на БДП				
1.3.1	Участие с предложения в	Прието национално	МОН	Актуализирани нормативни	Документация от

	разработване на проект на подзаконова нормативна уредба по прилагането на Закона за движение по пътищата във връзка с транспониране на приложимото европейско законодателство.	законодателство в областта на БДП за хармонизиране на националната нормативна уредба с европейската.		документи. Срок: 2022 г.	работа на работни групи.
1.3.2	Участие с предложения в разработване на проекти на други нормативни актове в областта на БДП.	Оптимизиране на обществените отношения в областта на БДП.	МОН	Предложени и/извършени вътрешнонормативни промени Срок: постоянен.	Документация от работа на работни групи.
1.4	Цел: Гарантиране на партньорство и прозрачност в политиката по БДП чрез сътрудничество с гражданския сектор, бизнеса, научните и академичните среди				
1.4.1	Организиране и провеждане на обществени консултации по важни теми в областта на БДП.	Установяване и отчитане на становищата на заинтересованите страни в гражданското общество.	Директор , УКБДП	Проведени обществени консултации. Срок: постоянен.	Кореспонденция. Становища. Съгласувателни таблици.
1.5	Цел: Осъществяване на ефективна комуникация и създаване на широка рамка на сътрудничество и съпричастност за различните аспекти от БДП				
1.5.1	Прилагане на единна комуникационна стратегия по БДП.	Провеждане на целенасочена комуникационна и медийна политика. Излъчване на ясни и единни послания на ангажираните по темата за БДП държавни	Директор, УКБДП	Активна медийна политика. Срок: постоянен.	Официална интернет страница на МОН – www.mon.bg Официална страница на ОУ Богданица: ou-bogdanica.com

		институции общественото пространство.	в		
ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 2: СОЦИАЛНО ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ: УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ					
2.1	Цел: Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата				
2.1.1	<p>Оптимизирано обучение на деца и ученици по БДП в системата на образованието в единна концептуална рамка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - осъвременяване на учебната документация по БДП въз основа на опита в Република България и водещите страни по отношение на БДП; - заделяне на финансови, технически и човешки ресурси за обезпечаване на обучението по БДП; - определяне на конкретни образователни цели като минимални изисквания за обучение по БДП в училищата; 	<p>Поставяне на темата във фокуса на обществен дебат</p> <p>Подобрено управление на дейностите за възпитание и обучение на децата и учениците по БДП</p> <p>Подготвени деца и ученици в областта на БДП.</p>	Директор, УКБДП	<p>Изпълнени мерки за подобряване обучението на деца и ученици по БДП.</p> <p>Срок: постоянен.</p>	Докладвана от отговорните институции информация

	<ul style="list-style-type: none"> - интегриране на темите по БДП в темите от учебното съдържание по общообразователните учебни предмети и/или по предметите за придобиване на професионална квалификация, едновременно с преподаването им като отделен предмет; - прилагане на единни образователни стандарти по места; - използване на учебни материали и подходи, адаптирани както към възрастта и зрелостта на обучаваните, така и към духа на времето; - обучение с натрупване, при което всяко ниво на обучение надгражда предишното с цел приемственост и ефективен напредък; - подпомагане на ръководствата на училищата и детските градини от централните и местните власти в прилагането на 				
--	--	--	--	--	--

	<p>националната политика по обучение в областта на БДП;</p> <ul style="list-style-type: none"> - обезпечаване на училището с годишни образователни планове за безопасна градска мобилност с участието на експерти от общините, ОДМВР, ПБЗН, ЦСМП, родители и др. при спазване на държавен образователен стандарт за приобщаващо образование; - насоченост на БДП не само към придобиване на знания и разбиране на правилата за движение, но и към промяна на нагласите и мотивацията; - практическа насоченост на уроците - да се провеждат не само в класната стая, но също така да включват обучение и опит на практика - както в защитена среда, така и в реални условия, 				
--	---	--	--	--	--

	адаптирани към ролята, която имат в системата за движение - осигуряване на механизъм за обратна връзка и оценка на ефективността от обучението по БДП.				
2.1.2	Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти в училище във връзка с обучението по БДП.	Подготвени педагогически специалисти в областта на БДП. Заимстване на добри европейски практики.	Директор	Изпълнени мерки за подобряване квалификацията на специалистите по БДП в училище Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация
2.1.3	Организиране и провеждане на извънкласни инициативи по БДП за ученици.	Подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП.	Директор, УКБДП	Изпълнени извънкласни инициативи по БДП за ученици в системата на образованието. Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация
2.1.4	Организиране и провеждане на състезания по БДП, участие в национални, регионални и общински извънкласни инициативи за ученици, свързани с културата на движение по пътищата.	Подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП.	МОН МВР, Сектор Пътна полиция ДОККПБДП Директор	Изпълнени инициативи по БДП за ученици в системата на образованието. Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация
2.1.4.1	Организиране и провеждане на Национално състезание по БДП I състезателна група:	Подпомага възпитаването и обучението на учениците в култура на поведение на пътя, свързана със спазването на	Директор, УКБДП, Учители по	Организирана и проведена олимпиада по БДП Срок:	Докладвана от отговорните институции Протоколи от

	учениците от V до VII клас	общовалидните правила и норми за лична и колективна безопасност. Подкрепя учениците да могат да взимат самостоятелни и адекватни решения в различни ситуации на пътя, като осъзнават действията си и носят пряка отговорност за това. Подпомага възпитаването на качества от значение за общото личностно развитие като информираност, култура в отношенията, съобразителност, уважение към общността и правилата. Чрез състезанието могат да се проследят и някои резултати на учениците, придобити в следствие на обучението по БДП.	ФВС, МВР, Сектор Пътна полиция, РУО	По график	класирането на учениците.
2.1.4.2	Републикански шампионат по правилата на Международния алианс по туризъм (ФИА) -по безопасност на движението и приложно колоездене и участие в европейски шампионат за деца велосипедисти по правилата на ФИА.	Подкрепя усвояването на знания за правилата за движение и формиране на практически умения за адекватно и безопасно поведение в пътна обстановка; Установяване на знания и умения за повреди и управление на велосипед.	общини, Директор, УКБДП, Учители по ФВС	Срок: Април – юни 2023 г.	Докладвана от отговорните институции Протоколи от класирането на учениците.

2.1.4.3	Републикански шампионат “Младежта за безопасност на движението” - по безопасност на движението и приложно колоездене	<p>Популяризиране движението за безопасност и култура на безопасно поведение в пътна обстановка.</p> <p>Повишаване на техниката и уменията за управление на велосипедистите при спазване на правилата по БДП.</p> <p>Подпомагане на усвояването на приложните елементи от специализираните програми по БДП и медико-санитарна защита.</p>	общини, Директор, УКБДП	Срок: април – юли 2023 г.	Докладвана от отговорните институции Протоколи от класирането на учениците.
2.1.5	Ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на организиран превоз на деца, свързан с учебна и/или извънучебна дейност в училище	<p>Осигуряване на безопасен транспорт за учениците в средишните училища.</p> <p>Усъвършенстване на контрола за безопасен превоз на деца и ученици в пътните превозни средства.</p>	Директор, Помощник директор, УКБДП,	Изпълнени мерки за ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на организиран превоз на деца. Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация
2.1.6	Участие в провеждане на кампании на институциите в областта на БДП, насочени към деца и ученици.	<p>Подготвени деца и ученици в областта на БДП.</p> <p>Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по</p>	Директор, УКБДП	Изпълнени кампанийни инициативи в областта на БДП, насочени към деца и ученици. Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация

		пътищата.			
2.1.6.1	Провеждане на кампания „Пътят на първокласника“.	Определяне на най-безопасния маршрут от дома до училище и обратно и идентифициране на препятствия и проблемни точки - за родителите на всички ученици на първата родителска среща са коментирани проблемите и изискванията по пътната безопасност, включително и с участие на представители от Пътна полиция.	Директор, УКБДП, Класни ръководители и На първи клас, родители	Изпълнени кампанийни областта на БДП, насочени към ученици от начален етап на основното образование Срок: 15.09 – 30.09.2022 г.	Докладвана от отговорните институции информация – регулярно за заседания на ОБКБДП и годишно в областния годишен доклад за изпълнение на политиката по БДП на ОКБДП.
2.1.7	Участие в провеждане на кампании на ОКБДП за безопасна градска мобилност, насочени към деца и ученици	Подготвени деца и ученици в областта на БДП Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата	РУО, Директор, УКБДП,	Изпълнени кампанийни инициативи в областта на БДП, насочени към деца и ученици Срок: постоянен.	Докладвана от отговорните институции информация – регулярно за заседания на ОКБДП и годишно в областния годишен доклад за изпълнение на политиката по БДП.
2.1.8	Активизиране на дейността на училищната комисия в развитието на средата за обучение по БДП и прилежащата пътна	Формиране у учениците на съзнателно и отговорно отношение към въпросите на личната безопасност и тази на	Училищна комисия по БДП, ОБКБДП	Дейност на училищната комисия по БДП Срок: постоянен.	Отчети за дейността на комисииите Докладвана от отговорните

	инфраструктура и организация на движението в непосредствена близост до училището.	околните, придобиване на основни допълнителни знания и умения за разпознаване и оценка на опасните ситуации и вредните фактори в околната среда, и оказване на помощ в случай на опасност .			институции информация
--	---	---	--	--	-----------------------

II. УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Подбор на учебен материал, съобразен с изискванията на МОН и учебната програма по БДП за съответните паралелки, както следва:

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ПЪРВИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в първи клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е социално учене с важност за формиране на определени практически умения у учениците като участници в движението по пътищата. Екстериоризирането на тези умения е свързано с развитие на защитните механизми на ученика за неговото безопасно и културно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за ученика в първи клас, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите вътрешни механизми и способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите в движението по пътя. Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита и

създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната безопасност на ученика и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на учениците за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.
4. Формиране на знания и умения за безопасно придвижване до училище и обратно, пресичане на пътен светофар и пешеходна пътека.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от първи клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферното зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150-170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, затворено, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в първи клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особености на вниманието.

Вниманието на ученика в първи клас има следните недостатъци:

3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато ученика мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато върви заедно с възрастен човек;
- когато е с група деца.

В тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от първи клас имат голямата двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя.

Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение.

Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях. Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от първи клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За първокласниците е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;
- у човека няма специален анализатор за време. То се познава непосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси - пулс, честота на дишане или с часовник;
- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи, но изследванията показват, че в представите на първокласника една минута е равна средно на 11,5 секунди. Очевидно е, че учениците от първи клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Моят безопасен път до училище и обратно.

Моят робот знае безопасен път до училище.

Пешеходна пътека.

Аз не пресичам сам.

Пътен светофар за регулиране движението на пешеходците.

Двуколесни пътни превозни средства за деца.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО** **БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИТЕ ВЪВ ВТОРИ КЛАС**

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата във втори клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците като участници в движението по пътищата. Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя.

Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и

слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.

3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.

4. Надграждане на знания и умения за безопасно придвижване до училище и обратно, пресичане на път с пътен светофар, прилагайки определен алгоритъм.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от втори клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясно поле на периферното зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 – 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците във втори клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особености на вниманието

Вниманието на ученика във втори клас има следните недостатъци:

3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато той мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато е с група деца;

- когато е близо до дома си и се чувства в зоната на неговата защита.

В тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от втори клас имат голямата двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за

усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях.

Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя.

В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит.

Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от втори клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За второкласниците е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;
- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси - пулс, честота на дишане или с часовник;
- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това изследванията показват, че в представите на второкласника една минута е равна средно на 18,5 секунди. Очевидно е, че учениците от втори клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Улиците до моето училище*
Моят робот знае къде да пресича*
Алгоритъм за безопасно пресичане.
Пътен светофар за регулиране движението на превозни средства.
Отивам на училище с автобус, трамвай, тролейбус, лек автомобил.
Виждам и чувам пътните превозни средства*

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ТРЕТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в трети клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците, като участници в движението по пътищата. Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя. Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и

слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.

3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.

4. Разширяване на знания за велосипеда, за неговото регулиране и за неговото безопасно управление в различна пътна среда.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от трети клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са непълни. Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферно зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 - 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в трети клас имат недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особености на вниманието.

Вниманието на ученика в трети клас има следните недостатъци:

3.1. Бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, които говорят за едно неустойчиво внимание, подчинено на висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато той мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато е близо до дома си и се чувства в зоната на неговата защита;

- когато играе или се движи по тихи улици.

Във всички тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

На всички е позната голямата двигателна активност на учениците от начална училищна възраст. Това е тренировка и

упражняване на тяхната моторика за усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях. Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя. В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от трети клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За децата на 6-10 години е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;
- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси - пулс, честота на дишане или с часовник;
- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

В училище децата трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това изследванията показват, че в представите на третокласника една минута е равна средно на 24,5 секунди. Очевидно е, че и учениците от трети клас силно подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, третокласниците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Път. Елементи на пътя.

Велосипед.

Пътен светофар за велосипедисти.

**Безопасни места за управление на велосипед.
Моят робот спазва сигналите на светофара.
Знам къде са пътните превозни средства.**

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ЧЕТВЪРТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в четвърти клас е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика в системата на училищното образование. Това е вид социално учене за формиране на определени практически умения у учениците, като участници в движението по пътищата. Интериоризирането и екстериоризирането на тези умения е свързано с изграждане на защитните механизми на ученика за неговото безопасно поведение на пътя. Съвременната пътна среда е опасна за него, тъй като тя е неестествена по отношение на неговите способности за психофизическа защита. В тази възраст учениците все още не могат да възприемат, чувстват и осъзнават опасностите на движението по пътя. Развиването и усъвършенстването на психофизиологическите механизми за защита на ученика и създаването на определен начин на мислене и поведение на пътя, ще осигурят личната му безопасност и безопасността на другите участници в движението по пътя.

II. Цели на обучението

1. Изграждане и развиване на защитни механизми, спрямо опасностите от пътната среда.
2. Развиване на перцептивните умения на децата за безопасно поведение на пътя, на основата на развиване на зрителните и

слуховите възприятия, на възприятията за време и пространство.

3. Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието, паметта и на дисциплинираност, и отговорно поведение на пътя.

4. Придобиване на знания за кръстовища, пътна маркировка, групи пътни знаци и за пътни превозни средства, използвани в селското стопанство.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от четвърти клас, като участници в пътното движение, се характеризира по отношение на:

1. Зрително възприятие.

За учениците от тази възраст, като участници в движението е характерно, че зрителните им възприятия са все още непълни.

Причините са няколко:

- Ниският ръст, който ги затруднява при възприемане на оразмерената за възрастните пътна среда.

- Тясното поле на периферно зрение. При учениците в тази възраст зрителното поле по хоризонтала е 90 градуса, срещу 150 - 170 при възрастните, а по вертикала - 70 градуса, срещу 120 при възрастните. Периферията на ретината изпълнява стражева роля и когато периферното зрение е неразвито, тази негова функция е ограничена. По-бързото развитие на периферното зрение се забелязва едва след десетата година. Чрез периферното зрение най-напред се забелязва движението на предметите, преди всички други техни свойства.

2. Слухово възприятие.

Учениците в четвърти клас имат все още недиференцирано слухово възприятие. За него е характерно непълното и неточното определяне посоката и източника на звук. Това се дължи на неразвита все още в тази възраст бинаурален слух, т.е. на системата, която осигурява възприемане на звука с двете уши. Благодарение на бинауралния слух възрастният човек вече много точно може да определи източника на звук в пространството.

3. Особености на вниманието.

От 7 до 10-годишна възраст вниманието на ученика в четвърти клас има следните недостатъци:

3.1. Неустойчиво внимание с бърза подвижност и недостатъчна концентрираност, предизвикани от висока емоционалност и импулсивност.

3.2. Опасно разсейване (изчезване) на вниманието, което се проявява най-често тогава, когато ученика мисли, че е защитен на пътя от някакъв външен фактор. За него това са случаите:

- когато пресича, за да отиде при възрастен;

- когато е с група деца;

- когато пресича широки улици и булеварди.

Във всички тези случаи, поради стеснения обем на вниманието, той не може да се ориентира в бързо променящата се пътна среда и вероятността да пострада е голяма.

4. Двигателни функции и поведение на пътя.

Учениците от четвърти клас имат голяма двигателна активност. Това е тренировка и упражняване на тяхната моторика за усъвършенстване регулиращото влияние на различните мозъчни центрове върху нея. В тази възраст все още има съществена разлика между възприемане и съответното действие. Учениците могат да видят и да разберат някои пътни ситуации, но не винаги могат да реагират правилно на тях или те реагират по-бавно от възрастните, поради липса на достатъчно опит, тъй като им е нужно повече време, за да извършат определени двигателни действия, породени от зрителен или слухов дразнител на пътя. Двигателните умения в тази възраст допълнително се затрудняват и от преобладаващата импулсивност в тяхното поведение. Много често голямата емоционалност, проявена от тях например при падането на една топка на платното, ги кара да забравят за всички опасности около тях. Същото поведение можем да наблюдаваме и в играта им. На границата между този детски свят и света на възрастните стават произшествията на пътя. В тясна връзка с поведението на ученика на пътя е и неговият стартов рефлекс. Най-често той представлява мускулно напрежение, замръзване на място и обща напрегнатост при поява на определен слухов дразнител. В следващия момент вече идва ред на определено двигателно действие. Но в случая то е последица от възприетата и преработена информация, съпоставена с миналия опит. Колкото е по-пълна тази информация и колкото по-богат е миналият опит, толкова по-правилно ще бъде взетото решение. Докато възрастните могат да се справят с такава задача добре, същото не може да кажем за учениците от четвърти клас клас.

5. Ориентиране във времето и пространството.

За децата на 6-10 години е значително по-трудно да възприемат времето, отколкото пространството. Причината е в самата природа на времето като обект на познание, а именно:

- времето тече. Това означава, че нито една, дори и най-малка негова част, не може да бъде възприета отведнъж, едновременно, а само последователно - начало и след това край - в секунди, минути и часове;
- у човека няма специален анализатор за време. То се познава опосредствено чрез движението и ритъма на жизнените процеси - пулс, честота на дишане или с часовник;
- възприемането на времето лесно се изопачава от субективни фактори като: запълненост на временния интервал с вид дейност, значимост на дейността за субекта, емоционалното състояние на самия човек и др.

Учениците трябва да могат да следят времето, за да се справят успешно с възложените им задачи. Въпреки това изследванията показват, че в техните представи една минута е равна на по-малко от 35 секунди. Очевидно е, че учениците от четвърти клас подценяват продължителността на минутата като интервал от време.

В края на началната училищна възраст, на основата на всекидневната си практика, учениците се научават, че за изминаване на по-голямо разстояние е нужно повече време и обратно. И въпреки това те се затрудняват, когато трябва да сравнят времето, за което автомобил ще измине права отсечка с определена дължина, с това на друг автомобил, който ще измине отсечка със същата дължина, но с начупен профил.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

**Пътни знаци, пътна маркировка.
Кръстовища.**

**Пътни превозни средства, използвани в селското стопанство в населено място и извън населено място.
Виждам пътните превозни средства.
Чувам пътните превозни средства.**

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ПЕТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас. Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие. В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач. Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението

1. Осъществяване на комуникация на ниво родови и видови понятия от пътната среда.
2. Анализиране на причините за възникване на пътен конфликт и прогнозиране на неговото развитие.

3. Сравняване на различни видове пътища, познаване на пътните превозни средства, които се движат по тях и основните групи пътни знаци.

4. Проявяване на отговорност и самоконтрол, като участник в пътното движение.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение.

Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група. Те самостоятелно отиват на училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях. В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа необходимост от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнители от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения. Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка. За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата.

Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %. Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %.

Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физкултура, изобразителна дейност повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременно възприемане и оценяване на пътната среда от ученика. Поради важността на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика. Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм). Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, пространственото ориентиране и др. В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони. При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци.

Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.

- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.
- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др.

Условията за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите. - Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Скоростен път. Автомобилен път.

Моторни превозни средства.

Предупредителни пътни знаци за опасност, пътни знаци относно предимство и пътни знаци за въвеждане на забрана и отменяне на въведената забрана.

Конфликти на пътя.

Виждам-предвиждам.

ПРОГРАМА
ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ В ШЕСТИ КЛАС

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас. Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие.

В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач. Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението

1. Вербална комуникация на ниво родови и видови понятия от пътната среда.
2. Възприемане, анализиране и прогнозиране на развитието на пътна ситуация.
3. Познаване на моторни превозни средства със специален режим на движение.

4. Отговорност и самоконтрол спрямо употребата на алкохол.
5. Сензорни характеристики на зрението.

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение.

Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група. Те самостоятелно отиват на училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях.

В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа потребност от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнители от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения. Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка. За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата. Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %. Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %. Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физкултура, изобразителна дейност повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременновъзприемане и оценяване на пътната среда от ученика. Поради важността на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика. Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм). Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, пространственото ориентиране и др. В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони. При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци. Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.
- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.

- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др. Условието за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите.
- Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Видове пътища. Пътна мрежа.

Пътни знаци със задължителни предписания, със специални предписания и даващи допълнителна информация.

Моторни превозни средства със специален режим на движение.

Алкохол.

Сензорни характеристики на зрението.

ПРОГРАМА **ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО** **БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА** **ЗА УЧЕНИЦИТЕ В СЕДМИ КЛАС**

I. Общо представяне на програмата

Обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е неделима част от цялостното възпитание, обучение и социализиране на ученика от пети до седми клас. Дългосрочната цел на това обучение е създаването у ученика определен начин на мислене и поведение на пътя, които ще му осигурят защитна система, като участник в движението на база развита сензорика и ще му позволи да вижда, предвижда и анализира дадена пътна ситуация в нейното развитие. В обучението по безопасност на движение по пътищата в тази възраст ученикът е поставен в нова учебна ситуация. От гледна точка на Закона за движение по пътищата той вече има право да се вози до водача и така да възприема, анализира и оценява пътната среда от позиция на бъдещ водач. Това за него е възможност да сравнява наученото по безопасност на движение по пътищата, доколко и как може да бъде видяно в поведението на другите участници в движението.

II. Цели на обучението

1. Вербална комуникация на ниво родови и видови понятия.
2. Анализиране на пътна ситуация, водеща до пътнотранспортно произшествие.

3. Отговорност и самоконтрол при пътнотранспортно произшествие.
4. Работа с пътни карти, GPS навигация и схема на двутактов двигател (мотопед).

III. Специфика на възпитанието и обучението

Психофизиологически профил на учениците от V - VII клас, като участници в пътното движение.

Учениците от 11 до 15 години се движат много повече от тези, от по-малката възрастова група. Те самостоятелно отиват на училище и самостоятелно пътуват в различни превозни средства. И така те могат да станат участници в пътнотранспортни произшествия с тях. В тази възраст те растат бързо. Пропорциите на тялото им се изменят непрекъснато. От друга страна тяхната жизненост непрекъснато ги подтиква към движение. И тук вече възниква противоречието между изискването за дисциплина в пътното движение и естествената физиологическа потребност от свободно движение.

Усещания и възприятия.

Комплексните дразнители от обективната действителност активизират редица анализатори. Това особено личи при възприемане на големина, форма, движение, разстояние, гладкост или грапавина на предметите, т.е. сензорни еталони. Тези сложни възприятия са възможни благодарение на взаимно свързаното действие на редица усещания и анализатори. Това означава, че учениците се учат да възприемат сложни предмети и техните еталонни отношения. Определяне посоката на източник на звук също се постига не само чрез слуховия анализатор, а и с участието на зрителния апарат, като между двата анализатора се изгражда условнорефлекторна връзка. За това едно от първите условия за резултатна учебно-възпитателна работа по безопасност на движение по пътищата в тази възраст е да се проучи нивото и състоянието на сетивните органи на учениците. Това проучване трябва да стане основа за възпитаване и развиване на сетивата. Установено е, че остротата на зрението се повишава до 15 годишна възраст с 60 %. Цветоусещането в този период също се увеличава с 60 %. Всичко това показва, че системната работа на учителите по БДП, музика, физкултура, изобразителна дейност повишава остротата на усещанията, подобрява възприятията, включително и тези, необходими за правилното, точно и навременновозприемане и оценяване на пътната среда от ученика. Поради важността на анализаторите при обучението по безопасност на движението по пътищата е необходимо да се следи състоянието на рецепторите на учениците на база периодично провеждана диагностика. Например състоянието на цветното зрение (далтонизъм). Много важно е да се следи нивото на развитие на цветоусещането, бинауралния слух, двигателните реакции, пространственото ориентиране и др. В тази възраст продължава развитието на перцептивните умения на база сензорните еталони. При организиране на наблюдения в практически уроци вниманието на учениците трябва да бъде насочено и поддържано към взаимоотношенията водач-път-автомобил-пешеходци.

Качества на вниманието, които трябва да се възпитават в обучението по безопасност на движението, като елементи на защитния механизъм на ученика:

- Устойчивост на вниманието.
- Обем на вниманието.
- Разпределеност на вниманието.
- Подвижност на вниманието.
- Концентрация на вниманието.

- Разсеяност.

В обучението по безопасност на движение по пътищата важно място заемат и понятията свързани с елементите на пътната среда, пътната сигнализация и др.

Условията за успешно формиране на тези понятия изискват:

- Наличие на подходяща учебна среда, осигуряваща възможност за наблюдение на изучаваните явления или обекти.
- Да се „извикат” в съзнанието на ученика старите представи и понятия, като основа за изграждане на новите.
- Последователност при преподаване на новите знания.
- Осигуряване на условия за сравнение.
- Осигурена връзка между теорията и практиката в учебния процес.
- Изясняване на връзките и зависимостите на новото понятие с другите, вече изградени представи и понятия.
- Формиране на определение за новото понятие или разширяване на съществуващо вече определение.

IV. Теми, очаквани резултати и нови понятия

Карта на пътищата в България и автомобилна навигация.

Мотопед.

Пътни знаци за оказване на направления, посоки, обекти и др., допълнителни табели.*

Скорост.

Пътнотранспортни произшествия.

Сензорни характеристики на зрението.

Дата на последна актуализация 12.09.2022г.

Изготвил: Кичка Бобтилова

